

УДК 633.11.324:631.581.1:631.5

Бондаренко А.С., Желязков О.І., Бенда Р.В.

Державна установа Інститут сільського господарства степової зони НААН України

ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ПО ЧОРНОМУ ПАРУ

Сучасне сільськогосподарське виробництво характеризується невисоким рівнем внесення мінеральних добрив і найближчим часом така тенденція залишатиметься незмінною. Але підвищення врожайності можна досягти за рахунок повнішого використання наявних ресурсів і, першою чергою, – ґрунтової родючості. У зв'язку з цим необхідно проводити дослідження, спираючись на економічне обґрунтування, по розробці таких технологій вирощування озимих культур, які могли б відповідати виробничому потенціалу того чи іншого господарства. Також значним резервом підвищення валових зборів озимої пшениці є створення і вирощування сортів, на принципах адаптаційного пристосування до певних умов родючості ґрунтів.

Досліди проводилися протягом 2009-2011 рр. у дослідному господарстві «Дніпро» ДУ Інституту сільського господарства степової зони НААНУ. Агрометеорологічні умови в роки проведення досліджень в цілому були сприятливими для росту та розвитку пшениці озимої.

При порівнянні ефективності різних технологій вирощування пшениці озимої по чорному пару встановлено, що максимальну продуктивність рослин забезпечувала інтенсивна технологія вирощування.

Вирощування сортів Подолянка, Антонівка та Землячка за інтенсивною технологією, яка передбачала внесення добрив в дозі $N_{60}P_{60}K_{60}$, застосування хімічних засобів захисту і біологічно-активних речовин, забезпечило одержання врожаю зерна на рівні 6,02-7,31 т/га. За інтегрованої технології ($N_{30}P_{30}K_{30}$, біологічні засоби захисту і біостимулятори росту) врожайність пшениці озимої знаходилася на рівні

4,44-6,43 т/га, за мінімальної ($N_{15}P_{15}K_{15}$ і біологічно-активні речовини) – 4,21-4,82 т/га.

Результати досліджень свідчать, що найбільш високопродуктивним виявився сорт Подолянка, який залежно від технологій сформував урожай на рівні 6,02-7,31 т/га. Дещо поступався за цим показником сорт Землячка (4,77-6,54 т/га). Найнижчі показники врожайності одержані при вирощуванні сорту Антонівка (4,21-6,02 т/га). Він забезпечив високу прибавку врожаю за інтенсивної технології, але істотно знизив зернову продуктивність за інтегрованої технології з елементами біологізації. Сорти Подолянка і Землячка виявилися придатними для вирощування за інтегрованою технологією і показали високу екологічну пластичність.

Вирощування пшениці озимої за інтегрованою технологією забезпечило високі показники економічної ефективності виробництва. Рослини сформували більшу врожайність, порівняно з мінімальною системою догляду на 0,80-1,27 т/га (залежно від сорту), при цьому зерно відповідало III класу і, як наслідок в варіантах інтегрованої технології одержано найбільшу рентабельність – 61,2%.

Інтенсивна технологія сприяла формуванню максимального врожаю найбільш якісного зерна, завдяки чому вдалося не тільки підвищити середню урожайність до 6,62 т/га, а й досягти високих показників умовно чистого прибутку, які більше ніж у варіантах мінімальної технології на 1641,3–1375,1 грн./га. Рівень рентабельності інтенсивної технології перевищив аналогічний показник мінімальної технології і склав 50,1% (проти 38,7%), однак поступався рентабельності виробництва зерна за інтегрованої технології на 11%.

Таким чином, в умовах північної частини степової зони економічно доцільним було вирощування пшениці озимої за інтенсивною та інтегрованою технологіями, які забезпечили більш раціональне використання матеріально-технічних ресурсів і сприяли реалізації максимальної зернової продуктивності рослин пшениці озимої.